Hobahostraat 92
Postbus 255 - 2160 AG Lisse
Tel. alg.: (0800) 95 67 000
E-mail: info@isdbollenstreek.nl
Fax: (0252) 345 077
Website: www.isdbollenstreek.nl
IBAN: NL50BNGH0285099914

Aan het college van de
gemeente Hillegom
Postbus 32
2180 AA HILLEGOM

Uw brief/kenmerk :
Ons kenmerk :
Bijlagen : 1
Inlichtingen :
Doorkiesnummer :
Onderwerp : Evaluatie Tegenprestatie naar vermogen

Lisse, 6 juli 2020
Verzonden: 6 juli 2020

Geacht college,

Ik stuur u hierbij namens het dagelijks bestuur van de ISD Bollenstreek de evaluatie van de Tegenprestatie naar vermogen. Wilt u deze evaluatie ter informatie naar de raad van uw gemeente sturen.

Toelichting
In het tweede kwartaal van 2019 hebben de raden van de ISD gemeenten de gewijzigde 'Verordening tegenprestatie naar vermogen ISD Bollenstreek 2019' vastgesteld.
Uit de evaluatie blijkt dat de resultaten positief zijn. In het eerste kwartaal van 2021 volgt een nieuwe evaluatie met als extra aandachtspunt 'omschrijving tegenprestatie en/of doelgroep.

Vragen
Voor inhoudelijke vragen over deze evaluatie kunt u contact opnemen met mevrouw S. (Sharon) Heenk, beleidsmedewerker van de ISD en bereikbaar via s.heenk@isdbollenstreek.nl en op (0252) 251 634.

Met vriendelijke groet,
Het dagelijks bestuur van de
ISD Bollenstreek, namens deze,

mr. R.J. (Robert) 't Jong
Secretaris

NOTITIE

Aan : Dagelijks Bestuur
Van : Afdeling Beleid
Onderwerp : Evaluatie tegenprestatie naar vermogen
Datum : 23 april 2020
Ter : Kennisneming en besluitvorming

Samenvatting

In deze notitie leest u de evaluatie van de in maart 2019 gewijzigde verordening 'Verordening tegenprestatie naar vermogen ISD Bollenstreek 2019'.

Voorstel

Het DB wordt gevraagd akkoord te gaan met onderstaande voorstellen:

- Gezien de positieve resultaten geen wijzigingen door te voeren op het gebied van beleid;
- In het eerste kwartaal van 2021 opnieuw evalueren met als extra aandachtspunten verruiming omschrijving en/of doelgroep tegenprestatie (ruimte tussen re-integratie en tegenprestatie) en het aantal plaatsingsplekken.

Inleiding

Medio maart 2019 is er één Verordening 'Verordening tegenprestatie naar vermogen ISD Bollenstreek 2019' in werking getreden. De wijzigingen zijn ingegaan op de onderdelen: omschrijving tegenprestatie, omschrijving doelgroep, zoektermijn tegenprestatie klant en de duur en de omvang van de tegenprestatie. In deze notitie worden deze onderdelen geëvalueerd. Deze wijzigingen hebben één gemeenschappelijk doel: zoveel mogelijk klanten helpen aan een tegenprestatie door het leveren van maatwerk. Conclusie is dat de gewijzigde verordening een positief effect heeft gehad op het leveren van maatwerk. Als ontwikkelpunt geven consulenten aan dat er nog steeds klanten zijn die tussen wal en schip vallen (re-integratie en tegenprestatie). Deze ingewikkelde doelgroep valt deels binnen de doelgroep van het project Meedoen! Het project is momenteel nog in ontwikkeling. Ook geven consulenten aan dat het aantal plaatsingsplekken beperkt zijn.

Financiën

De kosten van de tegenprestatie worden gefinancierd uit het Gemeentefonds. Voor de 4 ISD gemeenten betekent dit uit "het budget sociaal domein".

Evaluatie

Naar aanleiding van deze evaluatie zijn er geen wijzigingsvoorstellen. Evaluatie zal opnieuw plaatsvinden in het eerste kwartaal van 2021. Hierbij wordt als extra aandachtspunt opgenomen: omschrijving tegenprestatie en / of doelgroep. Dit in verband met de klanten die net buiten de tegenprestatie en buiten de re-integratie vallen.

Communicatie
N.v.t.

Privacy
N.v.t.

Bijlagen
N.v.t.

ISD

NOTITIE

Aan : Dagelijks bestuur
Van : Afdeling Beleid
Onderwerp : Evaluatie tegenprestatie naar vermogen
Datum : 23 april 2020
Ter : Kennisneming en besluitvorming

Samenvatting

Medio maart 2019 is er één Verordening 'Verordening tegenprestatie naar vermogen ISD Bollenstreek 2019' (nader te noemen: verordening) in werking getreden. De wijzigingen zijn ingegaan op de onderdelen: omschrijving tegenprestatie, omschrijving doelgroep, zoektermijn tegenprestatie klant en de duur en de omvang van de tegenprestatie. Deze wijzigingen hebben één gemeenschappelijk doel: zoveel mogelijk klanten helpen aan een tegenprestatie door het leveren van maatwerk. In deze notitie worden deze onderdelen geëvalueerd. Conclusie is dat de gewijzigde verordening een positief effect heeft gehad op het leveren van maatwerk. Als ontwikkelpunt geven consulenten aan dat er nog steeds klanten zijn die tussen wal en schip vallen (re-integratie en tegenprestatie). Deze ingewikkelde doelgroep valt deels binnen de doelgroep van het project Meedoen! Het project is momenteel nog in ontwikkeling. Ook geven consulenten aan dat het aantal plaatsingsplekken beperkt zijn.

Voorstel

Het DB wordt gevraagd akkoord te gaan met onderstaande voorstellen:

- **Gezien de positieve resultaten geen wijzigingen door te voeren op het gebied van beleid;**
- **In het eerste kwartaal van 2021 opnieuw evalueren met als extra aandachtspunten: verruiming omschrijving en/of doelgroep tegenprestatie (ruimte tussen re-integratie en tegenprestatie) en het aantal plaatsingsplekken.**

Cliëntenraad: deze notitie is ter kennisname aan de cliëntenraad gestuurd.

Inleiding

Met de komst van de Participatiewet per 1 januari 2015 zijn klanten op grond van deze wet verplicht tot het naar vermogen doen van onbeloonde maatschappelijk nuttige activiteiten (art. 9 lid 1 sub c van de Participatiewet). De tegenprestatie naar vermogen is geen re-integratie. Het is puur gericht op wederkerigheid: iets terugdoen voor de uitkering. Dit neemt overigens niet weg dat het leveren van de tegenprestatie op zich wel degelijk re-integratie en participatie (sociale activerings-) aspecten bevat.

Gemeenten hebben op grond van de Participatiewet (art. 7 lid 1 sub c) de opdracht om beleid te ontwikkelen ten behoeve van het verrichten van een tegenprestatie en het uitvoeren daarvan overeenkomstig een gemeentelijke verordening. Medio maart 2019 is er één Verordening 'Verordening tegenprestatie naar vermogen ISD Bollenstreek 2019' in werking getreden.

Doel van deze notitie is om de nieuwe verordening te evalueren. In deze notitie worden de effecten van de gewijzigde onderdelen van de nieuwe verordening besproken. Ook worden de managementcijfers van 2019 besproken. Voor deze evaluatie is overleg gevoerd met de consulenten die direct te maken hebben met de uitvoering van de tegenprestatie.

Notitie

1. *Tegenprestatie en het rechtskader*

Het rechtskader van de tegenprestatie wordt gevormd door de Verordening tegenprestatie naar vermogen ISD Bollenstreek 2019. Hiernaast zijn er de Uitvoeringsregels art. 7 Tegenprestatie naar Vermogen d.d. 29 maart 2018. De Uitvoeringsregels zijn niet ingetrokken bij de in werking treding van de nieuwe verordening op 18 maart 2019. Vanaf 1 januari 2018 tot en met 17 maart 2019 werd het rechtskader gevormd door twee aparte Verordeningen tegenprestatie naar vermogen. Hierbij was sprake van een Verordening voor de gemeente Noordwijkerhout (oud) en een Verordening voor de gemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijk (oud) en Teylingen.

2. Tegenprestatie naar vermogen: nieuwe verordening

De gewijzigde verordening heeft een positief effect op het leveren van maatwerk. Er behoren nu meer klanten tot de doelgroep en zij kunnen sneller geholpen worden. De consulenten van de tegenprestatie weten hoe zij de klanten die vallen onder de doelgroep het beste kunnen benaderen. De wijzigingen in de verordening en de effecten hiervan leest u in deze notitie.

3. Evaluatie: kwantitatief

In vergelijking met 2018 zijn er meer klanten gesproken in het kader van de tegenprestatie[1]. Ook voldoen er meer klanten aan de tegenprestatie. Deze constatering bevestigt de verwachting dat er meer klanten in aanmerking komen voor de tegenprestatie.

Het valt op dat binnen de gemeente Noordwijk meer klanten voldoen aan de tegenprestatie. Dit is mede te verklaren door het simpele feit dat het klantenbestand van de gemeente Noordwijk het grootst is van de 4 gemeenten. Hiernaast geven de consulenten van de tegenprestatie aan dat het activeringstraject 'Sportief voor werk' ook tot gevolg heeft dat meer klanten worden geholpen aan een tegenprestatie in de gemeente Noordwijk.

De consulenten geven aan dat in sommige gemeenten de plaatsingsplekken beperkt zijn. Of er worden bepaalde eisen gesteld waardoor een grote groep afvalt. Doordat de mogelijkheden beperkt zijn, hebben de consulenten meer organisaties benaderd. Inmiddels staan er wat meer organisaties open om klanten te plaatsen, maar veel organisaties houden de deur dicht. Zo willen de meeste sportverenigingen geen plaatsen beschikbaar stellen, maar staan sommige scholen wel open voor de plaatsing van overblijfmoeders.

Gemeente	*Totaal* klanten voor tegenprestatie*	*Voldoet aan de tegenprestatie*	*Voldoet niet (geheel) aan de tegen prestatie*	*Ontheffing** van de tegen prestatie*	*Nvt obv werk of beëindiging uitkering*
Noordwijk	*294*	*152*	*5*	*91*	*46*
Hillegom	*118*	*57*	*5*	*40*	*16*
Lisse	*121*	*67*	*0*	*33*	*21*
Teylingen	*142*	*62*	*0*	*48*	*32*
Totaal:	***675***	***338***	***10***	***212***	***115***

** Totaal aantal klanten van 1 januari 2019 tot en met 2 januari 2020. Bij genoemde aantallen moet bedacht worden dat het hierbij gaat om klanten en partners die apart in aanmerking komen voor de tegenprestatie (dus meerdere tegenprestaties per huishouden).*
***In de praktijk vindt ontheffing van de tegenprestatie plaats bij: verblijf in een instelling, medische klachten, psychische klachten waarbij behandeling noodzakelijk is, verslavingsproblematiek, als uit medisch advies blijkt dat iemand volledig en duurzaam ontheven is of geen activering mogelijk is.*

[1] Evaluatie tegenprestatie naar vermogen jaar 2018, d.d. 18 maart 2019.

4. Evaluatie: kwalitatief

Voor het kwalitatief onderzoek is overleg gevoerd met de consulenten die direct te maken hebben met de uitvoering van de tegenprestatie. De gewijzigde onderdelen en het effect wordt per onderwerp in deze notitie besproken. De hoofdonderwerpen zijn als volgt:

- Omschrijving tegenprestatie
- Omschrijving doelgroep
- Zoektermijn tegenprestatie klant
- Wijziging duur en omvang tegenprestatie

a. Omschrijving tegenprestatie

De wijziging van de omschrijving van de tegenprestatie heeft als gevolg meer aanbod. Vanuit het klantenbestand kunnen nu meer klanten worden gesproken door de consulenten van de tegenprestatie. Dit komt omdat nu duidelijker in beeld is wat onder de tegenprestatie wordt verstaan. En hierbij is een nieuwe omschrijving toegevoegd. Namelijk: 'Het werken aan persoonlijke problemen dan wel belemmeringen met als doel invulling kunnen geven aan de tegenprestatie'. Dit zijn klanten die in de eerdere situatie ontheven zouden worden van de tegenprestatie. Gedacht moet worden aan sollicitatietrainingen of het oplossen van verslavingsproblematiek. Deze benadering heeft ook het (grote) voordeel dat de klant scherper in beeld wordt gehouden dan wanneer alleen volstaan zou worden met een ontheffing van de tegenprestatie.

Het is van belang dat zoveel mogelijk klanten een tegenprestatie uitvoeren. En dat niet zozeer omdat zij dan iets terugdoen voor de uitkering maar omdat telkens weer blijkt dat als klanten eenmaal een tegenprestatie uitvoeren dit een positief effect heeft op hen. Het leidt tot een betere psychische en fysieke gezondheid en welbevinden. Het kan ook een bijdrage leveren aan de bestrijding van eenzaamheid en zelfvertrouwen geven aan mensen. En het uitvoeren van de tegenprestatie kan de mensen dichter bij de arbeidsmarkt brengen.

Praktijkvoorbeeld: "Een Poolse klant had heel veel moeite met het spreken van de Nederlandse taal. Zij heeft in februari dit jaar een taaltraject bij het Ivio afgerond en sinds februari 2020 doet zij ook mee aan Sportief voor Werk. Toen ik haar tijdens een eerste gesprek sprak vorig jaar, had zij een grote sociale angst en angst om Nederlands te spreken. In 2019 heeft zij gewerkt aan haar persoonlijke omstandigheden, om dit jaar mee te kunnen doen met een passende tegenprestatie. In beide jaren heeft dit geleid tot voldoen aan de tegenprestatie, heeft de klant zich positief ontwikkeld én is dichterbij de arbeidsmarkt komen staan"

b. Omschrijving doelgroep

In de nieuwe doelgroepenomschrijving is meer ruimte gelaten (binnen zekere grenzen) om maatwerk te kunnen leveren. Door maatwerk kunnen meer klanten op hun eigen niveau en binnen hun eigen mogelijkheden een tegenprestatie uitvoeren. Een bijkomend voordeel is dat de klanten hierdoor veel gemotiveerder zijn om de tegenprestatie uit te voeren.

Persoonlijke omstandigheden en verdringing op de arbeidsmarkt
Er is meer ruimte voor maatwerk nu rekening gehouden kan worden met de persoonlijke omstandigheden van de klant. Hierbij wordt wel goed in de gaten gehouden of er geen sprake is van verdringing op de arbeidsmarkt. In slechts 4 situaties hadden de consulenten twijfel of hier sprake van was. In één van de 4 situaties is besloten om de tegenprestatie niet toe te staan. Er was sprake van een vrijwilligersfunctie in een nagelsalon. Dit wordt niet als tegenprestatie gezien omdat dit ook een betaalde functie kan zijn en kan leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt. In de overige 3 situaties is besloten om de tegenprestatie toe te staan[2]. De consulenten van de tegenprestatie zijn erg alert op deze situaties.

[2] De overige 3 situaties bestonden uit:
1)Een klant die jarenlang als hobby sleutelde aan oldtimers bij een garage, is goedgekeurd.
2)Het koffieschenken bij een tattooshop is goedgekeurd, omdat het bij andere tattooshops geen betaalde functie is en de eigenaar van de tattooshop nooit iemand zal betalen voor deze functie. Het leidt daarom niet tot verdringing op de arbeidsmarkt.

Opleggen tegenprestatie
De praktijk streeft ernaar om zo min mogelijk een tegenprestatie dwingend op te leggen. De consulenten streven ernaar om gemotiveerde klanten aan te melden bij een organisatie of instelling. De consulenten geven aan dat de klanten over het algemeen goed gemotiveerd zijn. Maar in enkele situaties was de klant niet gemotiveerd en werkte niet mee. Een klant is in beginsel verplicht om mee te werken aan de tegenprestatie. Een maatregel onderzoek wordt opgestart als iemand niet meewerkt. In 2019 is in slechts 1 situatie een maatregel opgelegd na een zorgvuldig maatregel onderzoek. Gesteld kan worden dat in de meeste situaties de klant gemotiveerd is om mee te werken aan de tegenprestatie.

Praktijkvoorbeeld: "Een klant kon door lichamelijke klachten geen staand vrijwilligerswerk doen. Hij is in contact gebracht met iemand van Kringloopcentrum De Bollenstreek. Daar zoekt hij zittend spullen uit die binnen zijn gekomen"

c. Termijn waarbinnen de klant zelf een tegenprestatie moet kunnen vinden

De zoektijd is verkort van vier naar twee weken. In deze zoektijd kan de klant zelf op zoek gaan naar een passende tegenprestatie. In de praktijk geeft de consulent tijdens het eerste gesprek een suggestie passend bij de klant. Vaak wordt gevraagd om hier deze week- of volgende week mee aan de slag te gaan. Dit helpt de klant in beweging te zetten. Door de verkorte zoektijd is er minder ruimte om het te laten 'versloffen'. De wijziging van de zoektijd heeft een positief effect.

d. Duur en omvang van de tegenprestatie

Minimum tijd in uitkering niet meer van toepassing
De eis dat de klant twee jaar een uitkering moet hebben ontvangen om in aanmerking te komen voor de tegenprestatie, is vervallen. Doordat deze 'wachttijd' is vervallen, kan de klant eerder geholpen worden. Dit heeft een positief effect op zowel het uitvoeren van de tegenprestatie als de ontwikkeling van de klant.

Minimum aantal uren tegenprestatie niet meer van toepassing
Er kan meer maatwerk worden geleverd nu er geen minimum aantal uren verplicht zijn om aan de tegenprestatie te kunnen voldoen. Er is overigens wel een maximum van de tegenprestatie (30 weken per 12 maanden). De consulenten kijken veel naar de persoonlijke situatie van klanten en stemmen hier op af. De consulenten werken oplossingsgericht.

Praktijkvoorbeeld: "Een klant had psychische- en lichamelijke klachten en het lukte hem niet om zichzelf ertoe aan te zetten om te starten met vrijwilligerswerk. Totdat hij de brief over de tegenprestatie ontving. Nu doet hij gemiddeld veertien uur in de week vrijwilligerswerk bij een kinderboerderij. Sinds begin dit jaar doet hij mee aan Sportief voor Werk om de afstand tot de arbeidsmarkt nog meer te verkleinen"

De consulenten geven aan dat, ondanks deze verruiming, er toch nog klanten zijn die tussen wal en schip vallen. Dit zijn klanten die nog niet geschikt zijn voor re-integratie door het Service Punt Werk, maar wel al gedeeltelijk kunnen werken aan re-integratie. Als een klant afgelopen 12 maanden al een tegenprestatie heeft geleverd, dan komen ze niet meteen al weer in aanmerking voor begeleiding vanuit de tegenprestatie. Deze klanten vallen buiten re-integratie en tegenprestatie. Omdat momenteel het project Meedoen! wordt opgezet, wordt deze constatering in deze evaluatie 'geparkeerd'. Een deel van deze klanten vallen namelijk binnen de doelgroep van dit project. Voorstel is om dit onderwerp als extra aandachtspunt mee te nemen in de evaluatie 2020.

3) Stof van meubels afhalen. De stoffeerder maakt er geen extra winst op, omdat hij tijd besteed aan het begeleiden van de klant. Ook neemt hij hiervoor geen betaalde kracht voor in dienst.

5. Conclusie en advies

Algemene conclusie en advies

Naar aanleiding van deze evaluatie zijn er geen wijzigingsvoorstellen. Evaluatie zal opnieuw plaatsvinden in het eerste kwartaal van 2021. Hierbij worden als extra aandachtspunten opgenomen:
- omschrijving tegenprestatie en / of doelgroep. Dit in verband met de klanten die net buiten de tegenprestatie en buiten de re-integratie vallen.
- het aantal plaatsingsplekken. Consulenten hebben namelijk aangegeven dat het aantal plaatsingsplekken beperkt zijn. Niet alle organisaties staan open voor plaatsing.

Financiën

Zoals vermeld is het voorstel om in 2020 geen veranderingen door te voeren. De kosten van de tegenprestatie worden gefinancierd uit het Gemeentefonds. Voor de 4 ISD gemeenten betekent dit uit "het budget sociaal domein".

Privacy

Er zijn geen bijzondere aandachtspunten in het licht van de Avg.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

N.v.t.